

faa sat igjennem, hvadsomhelst de ønske. Men det er dog ikke nok hermed. Jeg tror nemlig ogsaa, at Lovforslaget ligefrem er skadeligt for Selvetendoms Fremme, idet jeg antager, at naar det eller noget Eignende bliver til Lov da vil det derved absolut forhindres, at adskillige Bøndergaard, som ellers vilde blive solgte, komme til at gaa over til Selvetendom ad Frivillighedens Vej. Naar en Eier nemlig slet ikke — og det vil jo blive Sølgen af den foreslaagne Lov — er istand til under visse Forhold at faa nogen Jord taget fra en Gaard, uden at der sættes et Hus op derpaa, saa vilde mange Eiere foretrække at beholde Gaardene. Jeg maa derfor ogsaa i saa Henseende anse det for uheldigt, hvis dette Lovforslag skulde gaa igjennem. Og, naar jeg dernæst ser hen til hvilken berettiget Nytte det skulde gjøre Bønderstanden overhovedet, at det blev vedtaget, saa kan jeg, som sagt, heller ikke opdage den, og jeg tvivler heller ikke om, at de Mænd, der overhovedet ønske mere gjennemgribende Forholdsregler i dette Forhold, idetmindste fuldkomment saa tydelig som jeg maa kunne indse, at Lovforslagets Vedtagelse ikke vil have nogen virkelig Bøndning for Bønderstanden. Det kan vel gjerne være, at En eller Anden vil mene, at det har en saadan, men jeg tror ikke, at man i det Hele vil finde sig tilfredsstillt ved et Forslag som dette, hverken fra den ene eller den anden Side. Da jeg nu saaledes hverken kan erkende, at Lovforslaget er nødvendigt, eller at det vil medføre nogen reel Nytte, saa forekommer det mig rigtignok, at det ikke er værd at spille Tiden paa en yderligere Behandling af denne Sag.

Formanden: Den 3die Landsthingsmand for 1ste Kred har Ordet for en kort personlig Bemærkning.

Brock: Den ærede sidste Talers Foredrag giver mig Anledning til en ganske kort Bemærkning. Han mente, at det Standpunkt,

hvorpaa jeg staar — og jeg tror, at han ogsaa mente, at den høitærede Minister stod paa samme Standpunkt — var Ufrihedens Standpunkt, saaledes at vi betragtede Ufriheden som ældre end Friheden. Den ærede Taler tager imidlertid i saa Henseende fuldstændig feil. Det Standpunkt, hvorpaa jeg staar, er kun, at hvor det er givet, at der engang er Ufrihed, der maa der kunne paavises en Hemmel for, at Frihed skal kunne opstaa. Naar en Gaard altsaa er undergivet Fæsteplicht, saa maa der kunne paavises en Hemmel til, at den kan blive frigjort for samme. Og, hvad jeg benægter, er kun, at Godseierens Berettigelse til at omfordele sit Fæstegods eller den Jord, hvorpaa Fæsteplichten hviler, kan frigjøre en eneste Parcel deraf for Fæstevang. Dette maa bevises. Ufrihed er jo her givet som det Bestaaende, og det ærede Medlem har altsaa at godtgjøre, at Friheden kan opstaa. Naar Jord ved Omlægning tages fra en Gaard, saa følger det med rene og klare Ord af vor Lovgivning, at den er undergivet Fæstevang. Jeg maa derfor meget bestemt fralægge mig, at jeg skulde ville faa nogen ny Fæsteforpligtelse, jeg vil blot, at hvor den er tilføede, der skal man ikke uden videre kunne frigjøre sig deraf. Naar man f. Ex., for at vende tilbage til det Tilfælde, som jeg allerede forberørte, har en Gaard paa 12 Lønder Hartkorn, saa skal man ikke uden videre kunne frigjøre sig for Fæsteforpligtelsen paa de 11 Kunde man det, saa vilde man, ved at føre denne Marime igjennem, ogsaa kunne reducere de nuværende tilbaaestaaende Fæstegaarde, hvis Antal saavidt jeg erindrer, skal være 8,500, til kun at omfatte 8,500 Lønder fæsteforpligtigt Hartkorn, inedens vi af de statistiske Oplysninger, som Ministeren forleden meddeelte os, vide, at disse 8,500 Fæstegaarde nu have omtrent 50,000 Lønder fæsteforpligtigt Hartkorn.

J. Andersen: Jeg vil ikke paany indlade mig i Strid med de Herrer Godseiere. Det er allerede bestemt nok fra tidligere For-